

ترکجه خلاصه المنطق

* مکاتب رشديه ده اوقونه جقدر *

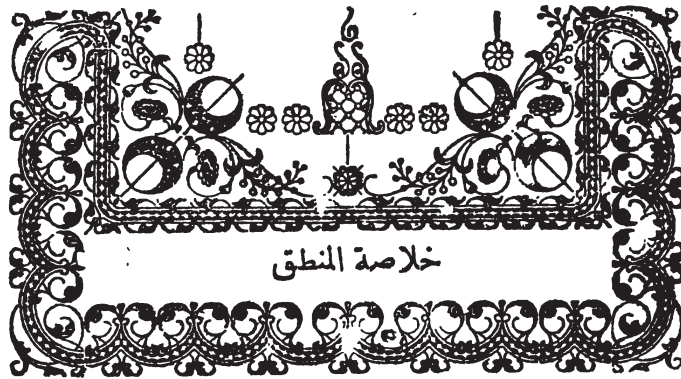

فیات

۱۰

✽ بسم الله الرحمن الرحيم ✽

الحمد لله الذي جعل المنطق ميراثا لطريق التفهيم والتحقيق ✽
وزين الازهان باكتساب التصور والتصديق ✽ والصلاة والسلام
على محمد الذي هدى الى سواء الطريق ✽ وعلى آله واصحابه
الذي فازوا بالهداية والتوفيق (وبعد) بو عبد فقير معترف عجز
وتقصير محمد حلى النوشهري شو وجهله بيانه شروع ايد ركه
علم منطقدن ايساغوجي و آداب دن كنبوي واستعاره دن فريده
ووضع دن وضعيه نام رساله لر غايت موجز و مختصر اولمسي جهتيله
طالبان خصوصاً مكاتب رشديه شاكر داني فهم واستخر اجنده صعوبت
حكيمكده اولوب بالسهوله كسب معلومات اينلك امنيه سيله سؤال
جواب يولنده سؤاله (س) وجوابه (ج) اشارتيله كتب معتبر اتدن
علاوه و خلاصه ايديله رك اشبوفنون متنوعه ايضاح وترجه اولندي
تاكه طالبينه نفع اتم و فائده سي اعم بريادكار خير آثار اولوب و فقير دخی
دعايه وسيله اوله والله الموفق والمستعان وعليه الاعتماد والتكلان
(س) منطقتك تعريفي ندر (ج) آله قانونية تعصم مراعاتها
الذهن عن الخطاء في الفكر (س) منطقتك موضوعي ندر
(ج) معلومات تصوريه ومعلومات تصديقيه در (س) منطقتك
غايبي ندر (ج) عصمة الذهن عن الخطاء في الفكر (س)

منطق قاج باندرد (ج) جهوره كوره طقوز باندرد هر تقدرد
 بعضيدر مباحت الفاظي مستقل بر باب عد ايدوب اون ديديدر
 ايسه ده (س) ندر تعداد ايت (ج) كليات جس قول شارح
 قضايا قياس برهان جدل خطابه شعر مغالطه (س) منطق
 قاج طرفدر (ج) ايكي طرفدر كه بري تصورات بري تصديقات (س)
 تصورات قاج طرفدر (ج) ايكي طرفدر كه بري مباديء تصورات
 بري مقاصد تصورات (س) تصديقات قاج طرفدر ايكي طرفدر
 بري مباديء تصديقات بري مقاصد تصديقات (س) مباديء تصورات
 ندر (ج) كليات جسدر (س) كليات خمسي تعداد ايت (ج) جس
 نوع فصل خاصه عرض مامدر (س) مقاصد تصورات ندر
 (ج) قول شارحدر (س) مباديء تصديقات ندر (ج)
 قضايا واحكام قضايادر (س) مقاصد تصديقات ندر (ج)
 بوفندن مطلب اعلا ومقصد اقصا اولان قياسدر (س)
 لفظ لغتده نيه ديرلر (ج) رميه ديرلر (س) اصطلاحده
 نيه ديرلر (ج) صوت من شانه ان يخرج من القم معتمدا على
 المخرج (س) دلالت لغتده نيه ديرلر (خ) ارشاده ديرلر
 (س) اصطلاحده نيه ديرلر (ج) كون الشيء بحالة يلزم
 من العلم به العلم بشيء آخر (س) دلالت قاج قسمدر (ج)
 ايكي قسمدر كه بري لفظيه بري غير لفظيه در (س) دلالت
 لفظيه قاجدر (ج) اوچدر وضعيه عقليه طبيعیه در (س)
 نه وقتده دلالت لفظيه وضعيه اولور (ج) اكر لفظ معنى
 اوزرينه دلالتى وضع واسطه سيله اولور ايسه وضعيه اولور انسان
 لفظنك حيوان ناطق اوزرينه دلالتى كبي (س) نه وقتده
 عقليه اولور (ج) اكر لفظ معنى اوزرينه دلالتى عقل
 واسطه سيله اولور ايسه عقليه اولور وراء جداردن مسموع اولان
 لفظ لفظنك جودى اوزرينه دلالتى كبي (س) نه وقتده
 طبيعیه اولور (ج) اكر لفظ معنى اوزرينه دلالتى طبعك

اقتضاسی واسطه سیله اولور ایسه طبیعی اولور اخ لفظنک وجع صدره دلالتی کبی (س) دلالت غیر لفظیه قاجدر (ج) اوچدر بری دلالت غیر لفظیه وضعیه بری دلالت غیر لفظیه عقلیه و بری دلالت غیر لفظیه طبیعی در (س) نه وقتده دلالت غیر لفظیه وضعیه اولور (ج) اکر وضع واسطه سیله اولور ایسه دلالت غیر لفظیه وضعیه اولور دوال اربعه نک مدلولاتی اوزرینه دلالتی کبی (س) دوال اربعه ندر (ج) خطوط و عقود و نصب و اشارتدر (س) دلالت غیر لفظیه عقلیه نه وقتده اولور (ج) اکر عقل واسطه سیله اولور ایسه دلالت غیر لفظیه عقلیه اولور مصنوعاتک صانعک وجودی اوزرینه دلالتی کبی (س) نه وقتده دلالت غیر لفظیه طبیعی اولور (ج) اکر طبیعت واسطه سیله اولور ایسه دلالت غیر لفظیه طبیعی اولور معشوقی عاشقک رؤیتی عندنده و جهنک تغیری عشق اوزرینه دلالتی کبی (س) دلالت لفظیه وضعیه قاجدر (ج) اوچدر مطابقه تضمنیه التزامیه (س) دلالت مطابقه نه وقتده اولور (ج) اکر لفظ معنای ما وضع لهک تمامی اوزرینه دلالت ایدر ایسه دلالت مطابقه اولور انسان لفظنک حیوان ناطقک مجموعنه دلالتی کبی (س) دلالت تضمنیه نه وقتده اولور (ج) اکر لفظ معنای ما وضع لهک جزؤ اوزرینه دلالت ایدر ایسه دلالت تضمنیه اولور انسان لفظنک یالکز حیوان یاخود یالکز ناطق اوزرینه دلالتی کبی (س) نه وقتده دلالت التزامیه اولور (ج) اکر لفظ معنای ما وضع لهه ذهنده لازمکلان معنا اوزرینه دلالت ایدر ایسه دلالت التزامیه اولور انسان لفظنک کابل علم و صنعت کتابته دلالتی کبی (س) علم ایله صنعت بیننده فرق ندر (ج) علم معقولانده صنعت محسوسانده استعمال اولور (س) مطابقت ایله تضمن بیننده نسب اربعه دن نه واردر (ج) عموم و خصوص مطلق واردر (س)

مطابقت ایله التزام بیننده نسب اربعه دن نه وارددر (ج) ینه عموم
وخصوص مطلق وارددر (س) التزام ایله تضمن بیننده نه
وارددر (ج) عموم وخصوص من وجه وارددر (س) نسب
اربعه ندر (ج) تباین تساوی عموم وخصوص مطلق
عموم وخصوص من وجهدر (س) لزوم قاجدر (ج)
ایکیدر که بری لزوم ذهنی بری لزوم خارجیدر (س) لزوم ذهنی
ندر (ج) کون الشئ مقتضیا لآخر فی الذهن (س) لزوم خارجی
ندر (ج) کون الشئ مقتضیا لآخر فی الخارج (س) بوراده کی
لزوم لزوم ذهنیدر لزوم خارجیدر (ج) لزوم ذهنیدر فی الذهن
قرینه سیله (س) لزوم ذهنی قاجدر (ج) اوچدر بری لزوم
بین بمعنی الاعم بری لزوم بین بمعنی الاخص بری لزوم غیر بیندر
(س) لزوم بین بمعنی الاعم نه وقتده اولور (ج) اگر لازمله
ملزوم تصور جزم باللزومه کافی ایسه لزوم بین بمعنی الاعم اولور
(س) لزوم بین بمعنی الاخص نه وقتده اولور (ج) اگر
یا لکزم ملزوم تصور جزم باللزومه کافی ایسه لزوم بین بمعنی الاخص
اولور (س) لزوم غیر بین نه وقتده اولور (ج) لازمله ملزوم
تصور جزم باللزومه وده کافی اولور دلیل آخره محتاج اولور
ایسه لزوم غیر بین اولور (س) بوراده مراد اولنان قنغی لزومدر
(ج) لزوم بین بمعنی الاخصدر (س) لفظ قاجدر (ج)
ایکیدر بری مفرد بری مرکبدر (س) مفرد قاجدر (ج) در تدر که
بری جمله مقابلی بری مرکب مقابلی بری ثنیه وجع مقابلی بری مضاف شبه
مضاف مقابلی اولان مفرددر (س) بوراده نه مقابلی مفرددر (ج) مرکب
مقابلی مفرددر مؤلف قرینه سیله (س) مفردک تعریفی ندر (ج) هو الذی لا
یراد بالجزء منه دلالة علی جزء معناه یعنی لفظندن بر جزء معناسندن بر جزئینه
دلالت مراد اولثیه انسان کی (س) مرکبک تعریفی ندر (ج)
هو الذی یراد بالجزء منه دلالة علی جزء معناه یعنی لفظندن
بر جزء معناسندن بر جزئینه دلالت مراد اولنه راجی الجباره

کبی (س) مفرد ایله مرکب بیننده تقابل بدن نه وار در (ج)
 تقابل تضاد ویا تقابل عدم والملکه واردر (س) تقابلک تعریفی
 ندر (ج) کون الشیئین الذین لایجتمعان فی شیء واحد من جهة
 واحدة (س) تقابل قاچدر (ج) در تدر بری تقابل عدم
 والملکه درکه عمی ایله بصر کبی بری تقابل ایجاب والسلبدرکه
 زید قائم زید لیس بقسام کبی بری تقابل تضاددرکه بیاض ایله
 سواد کبی بری تقابل تضایفدرکه علیت معلولیت کبی (س)
 مصنف مفردی مرکب اوزرینه نیچون تقدیم ایتدی حالبوکه مرکبک
 مفهومی وجودی مفردک مفهومی عدمیدر وجودی ایسه عدمیدن
 اشرفدر (ج) بوتقسیدن مراد ذاتدر ذات مفرد ذات مرکبیدن
 مقدمدر ویاخود مفرد جزء در مرکب کلدر ذات جزء
 ذات کل اوزرینه مقدمدر (س) بوتعریفدن مستفاد اولان
 مفرد قاچدر (ج) بشدر برنجیسی لفظنک جزء اولیان
 شیدر علم اولدیغی حالده ق کبی ایکنجیسی لفظنک جزئی وار
 معناسنک جزئی یوق نقطه کبی اوچنجیسی لفظنک جزئی وار
 معناسنکده جزئی وار لکن دلالتی یوق زید کبی در دنجیسی لفظنک
 جزئی وار معناسنکده جزئی وار لفظنک جزئی معناسنک جزئی اوزرینه
 دلالتی یوق علم اولدیغی حالده عبدالله کبی بشنجیسی لفظنک جزئی وار
 معناسنکده جزئی وار لفظنک جزئی معناسنک جزئی اوزرینه دلالتیده وار
 لکن دلالتی مراد دکل علم اولدیغی حالده حیوان ناطق کبی
 (س) مفرد قاچ قسمدر (ج) ایکی قسمدرکه بری کلی دیکری
 جزئیدر (س) کلینک تعریفی ندر (ج) هو الذی لایمنع نفس
 تصور مفهومه عن وقوع الشركة (س) ترکیه تعریفی ندر (ج) مفرد کلی
 بر لفظدرکه اولفظ مفردک مفهومی مجرد تصور کترین بیننده شرکت
 وقوعندن منع ایلیه یعنی کترین اوزرینه صدق فرض ممکن اوله
 انسان کبی (س) انسانک مفرد کلی اولدیغی اثبات ایت (ج)
 الانسان کلی لان الانسان مالا یمنع نفس تصور مفهومه عن

وقوع الشركة وكل ما لا يمنع نفس تصور مفهومه عن وقوع
 الشركة فهو كلي فالإنسان كلي (س) جزئياً تعريف ندر
 (ج) هو الذي يمنع نفس تصور مفهومه عن وقوع الشركة
 (س) تركبه تعريف ندر (ج) جزئي شول بر لفظ در كه
 اولفظ مفردك مفهومى نفس تصور كثيرين بيننده شركت
 وقوعندن منع ايليه يعنى كثيرين اوزرينه صدق فرض ممكن اوليه
 زيد كبي (س) زيدك جزئي اولديغنى اثبات ايت (ج) زيد جزئي
 لانه ما يمنع نفس تصور مفهومه عن وقوع الشركة وكل ما يمنع
 نفس تصور مفهومه عن وقوع الشركة فهو جزئي فزيد
 جزئي (س) كلي قاجدر (ج) ايكي در بري ذاتي بري عرضيدر (س)
 ذاتيك تعريف ندر (ج) هو الذي يدخل في حقيقة جزئياته
 (س) تركبه تعريف ندر (ج) ذاتي شول بر لفظ مفرد كليدر كه
 جزئياتك حقيقتنده داخل اوله يعنى خارج اوليه (س) نه كبي
 (ج) انسان ايله فرسه نسبت ايله حيوان كبي (س) بوراده
 دخولدن مراد ندر (ج) مجاز مرسل طريقيله عدم خروجدر
 (س) علاقه ندر (ج) ذكر ملزوم اراده لازم قيلندندر زيرا
 دخول عدم خروجي مستلزمدر (س) نچون دخوله عدم خروج
 معناسى ويرلدى (ج) ذاتيك قسم اولان نوعه شامل اولسون
 اچون (س) عرضينك تعريف ندر (ج) هو الذي لا يدخل في
 حقيقة جزئياته يعنى جزئياتك حقيقتنده داخل اوليه (س)
 نه كبي (ج) انسانه نسبت ايله ضاحك كبي (س) بومشالك
 صحيح اولديغنى اثبات ايت (ج) هذا المثال صحيح لانه مطابق
 للممثل له وكل مثال مطابق للممثل له فهو صحيح فهذا المثال صحيح
 (س) صغرى نظريدر اثبات ايت (ج) هذا المثال مطابق
 للممثل له لان هذا المثال لا يدخل في حقيقة جزئياته وكل شئ لا
 يدخل في حقيقة جزئياته فهو مطابق للممثل له فهذا المثال
 مطابق للممثل له وكل مثال مطابق للممثل له

فهو صحيح فهذا المثال صحيح (س) نيجون مصنف انسانك
خواصندن ناطق ذاتى ضاحك عرضيدن عد ايلدى بوايكيسندن
هر برلرى انسانه اختصاصده نستی مساويدر (ج) زبرا ناطقك
انسانه اختصاصى ضاحكك اختصاصندن اقوى اولديغندن
ناطق ذاتى ضاحك عرضى عد ايلدى (س) ذاتى قاچدر (ج)
اوچدر جنس نوع فصل (س) جنس نه وقتده اولور (ج)
اكر ذاتى فقط بحسب الشركة ماهو ايله سؤالك جوابنده مقول
اولور ايسه جنس اولور انسان ايله فرسه نسبت ايله حيوان كى
(س) جنسك تعريفى ندر (ج) كللى مقول على كثيرين
مختلفين بالحقابق فى جواب ماهو يعنى ماهو ايله سؤالك
جوابنده حقيقتلى مختلف كثيرين اوزرينه مقول اولان
كليدر (س) جنس قاچدر (ج) اوچدر برى جنس
عاليدر كه تحتنده جنس اوله فوقنده جنس اوليه جزهر كى بوجنسه
جنس ابعده دخى تسميه قنور برى جنس متوسطدر كه فوقنده
تحتنده جنس اوله جسم نامى كى بوجنسه جنس بعيد دخى تسميه
قنور برى جنس سافلدر كه فوقنده جنس اوله تحتنده جنس اوليه
حيوان كى بوجنسه جنس قريب دخى تسميه قنور (س)
نوع نه وقتده اولور (ج) اكر ذاتى بحسب الشركة والخصوصية
ماهو ايله سؤالك جوابنده مقول اولور ايسه نوع اولور زيد ايله
عروه نسبت ايله انسان كى (س) نوعك تعريفى ندر (ج) كللى
مقول على كثيرين مختلفين بالعدد دون الحقيقة فى جواب ماهو
يعنى ماهو ايله سؤالك جوابنده حقيقتلى متجاوز اولديغى حالده
عددلى مختلف كثيرين اوزرينه مقول اولان كليدر (س)
نوع قاچدر (ج) ايكيدر برى نوع حقيقتدر انسان كى برى
نوع اضافيدر حيوان كى (س) فصل نه وقتده اولور (ج) اكر ذاتى
اى شىء هو فى ذاته ايله سؤالك جوابنده مقول اولور ايسه فصل اولور
(س) نه كى (ج) انسانه نسبت ايله ناطق كى (س) فصلك

تعریفی ندر (ج) کلی يقال على الشئ في جواب ای شیء هو فی ذاته
یعنی ای شیء هو فی ذاته ایله سؤالک جوابنده برشی اوزرینه
قول اولنان کلیدر (س) عرضی قاچ قسمدر (ج) ایکی قسمدر
بری عرض خاص بری عرض عامدر (س) عرض خاصک
تعریفی ندر (ج) کلیة تقال على ماتحت حقیقة واحدة فقط
قولا عرضیا یعنی قول عرضیه ایله انجق حقیقت واحدنک تحتنده اولیجی
افراد اوزرینه قول اولنان کلیدر (س) خاصه قاچ قسمدر (ج) ایکی
قسمدر بری خاصه لازمه درکه انسانه نسبت ایله بالقوه ضاحک کی
بری خاصه غیر لازمه که انسانه نسبت ایله بالفعل ضاحک کی (س)
عرض عامک تعریفی ندر (ج) کلی يقال على ماتحت حقایق
مختلفة قولا عرضیا یعنی قول عرضیه ایله حقایق
مختلفه نک تحتنده اولیجی افراد اوزرینه قول اولنان کلیدر (س)
عرض عام قاچدر (ج) ایکیدر بری عرض عام لازمدر متنفس
بالقوه کی بری عرض مفار قدر متنفس بالفعل کی (س) متنفس
عرض مفارقه مثال اولقلقه صلاحیتی یوقدر زیراً حیوان دائماً
داخلا وخارجا تنفس ایدر * ج * نفس اخراجه اطلاق اولندیغندن
مثاله صلاحیتی وارد (س) بوضورته کلیات خمس بش
اولیوب بلکه یدی اولقی لازم کلور (ج) عرض لازم ایله عرض
مفارق قسمک قسمیدر بومقامده قسمک قسمنه اعتبار یوقدر

❖ بحث القول الشارح ❖

(س) قول شارح نه دیمکدر * تعریف دیمکدر (س) نیچون
قول دنیلدی (ج) مرکب اولدیغی نیچون (س)
نیچون شارح دنیلدی (ج) ماهیتی شرح ایتدیکی نیچون
(س) بوتعریف تصورات قیلندیمی تصدیقات قیلندیمدر
(ج) تصورات قیلندیمدر (س) حدلغنده نیه دیرلر (ج) منعه
دیرلر (س) اصطلاحده نیه دیرلر (ج) قول دال علی ماهیه
الشیء (س) قول نه دیمکدر (ج) مرکب دیمکدر (س)

ماهية الشيء نه ديمكدر (ج) برشيثك حقيقتي وذاتياتي ديمكدر
(س) قول شارح قاچدر (ج) درتدر حدتام حد ناقص رسم
تام رسم ناقصدر (س) حدتام نيه ديرلر (ج) هو الذي يتركب
عن جنس الشيء وفصله القريين (س) يعني برشيثك جنس
قريبه فصل قرييندن تركب ايدن شيدر (س) نه كبي (ج)
انساني تعريفده حيوان ناطق كبي (س) حيوان ناطقك
حدتام اولديغني اثبات ايت (ج) الحيوان الناطق حدتام لان
الحيوان الناطق هو الذي يتركب عن جنس الشيء وفصله
القريين وكل شيء يتركب عن جنس الشيء وفصله القريين فهو
حدتام فالحيوان الناطق حدتام (س) حد ناقص نيه ديرلر (ج)
هو الذي يتركب عن جنس البعد وفصله القريب يعني برشيثك
جنس بعيديه فصل قرييندن تركب ايدن شيدر (س) نه كبي
(ج) انسانيه نسبت ايله جسم ناطق كبي (س) جسمك تعريف
ندر (ج) جوهر قابل للابعد الثلاثة يعني طولاً عرضاً عمقاً
انقسامي قبول ايدن شيدر (س) رسم تام نيه درلر (ج) هو
الذي يتركب عن جنس الشيء القريب وخواصه اللازمة (س)
يعني برشيثك جنس قريبه خاصة لازمه سندن تركب ايدن شيدر
(س) نه كبي (ج) انساني تعريفده ده حيوان ضاحك كبي
(س) رسم ناقص نيه ديرلر (ج) هو الذي يتركب عن
عرضيات تختص بجلتها بحقيقة واحدة يعني جلها سي حقيقة
واحدة نه مختص اولان برطاقم عرضياتدن تركب ايدن شيدر
(س) نه كبي (ج) انساني تعريفده ماش علي قدميه عريض
الاذفار بادي البشرية مستقيم القائمة ضحاك بالطبع كبي ياخود
جنس بعيد ايله خاصة لازمه سندن تركب ايدن شيدر انساني
تعريفده جسم ضاحك كبي (س) تعريفك انواعي قاچدر (ج)
اوندر (س) ندر تعداد ايت (ج) حدتام حد ناقص رسم تام رسم
ناقص بونلردن هر برلري يا حقيقي اولور يا اسمي اولور سكر تعريف

لفظی طقوز تعریف تنبیهی اون (س) تعریف حقیقی ندر
 (ج) ماقصدبه تصور حقایق موجوده (س) تعریف اسمی ندر
 (ج) ماقصدبه تصور مفهومات غیر معلومه الوجود فی الخارج

❁ بحث القضايا ❁

(س) قضیه نه دیرلر (ج) صدقه کذبہ احتمالی اولان شیئه دیرلر
 (س) قضیه نك تعریفی ندر (ج) قول یصح ان یقال لقائله
 انه صادق فيه او کاذب فيه (س) بو تعریف قضیه ملفوظه نك
 تعریفی ندر قضیه معقوله نك تعریفی ندر (ج) اکر قولدن مراد
 ملفوظ اولور ایسه قضیه ملفوظه نك اکر معقول اولور ایسه
 قضیه معقوله نك تعریفی ندر (س) قول تعریفک نه سیدر (ج)
 جنسی باقی قیود فصلیدر (س) باقی قیود نیچون کلدی (ج)
 مرکبات انشائییه و مرکبات تفسیدییه و اضافیه لر خارج قالسون ایچون
 (س) مرکبات انشائییه قاچدر (ج) ایکی سدر بری طلبیدر امر
 نهی کبی بری غیر طلبیدر تمنی ترجی قسم ندا کبی (س)
 مرکبات تفسیدییه نه کبی (ج) حیوان الناطق کبی (س) مرکبات
 اضافیه نه کبی (ج) علام غلام زید کبی (س) السماء فوقنا قضیه در
 حالبوکه بو قضیه نك کذبہ احتمالی یوقدر (ج) حسدن
 قطعاً نظر مفهوم اعتباریله کذبہ احتمالی واردر (س)
 الله واحد قضیه سی و قرآن کریمده اولان آیتلر قضیه در حالبوکه
 کذبہ احتمالی یوقدر (ج) دلیلدن قطعاً نظر مفهوم اعتباریله
 صدق و کذبہ احتمالی وار (س) صدقک تعریفی ندر (ج)
 مطابقه الخبر للواقع (س) كذلك تعریفی ندر (ج) عدم مطابقه
 الخبر للواقع (س) قضیه طرف اعتباریله قاچدر (ج)
 ایکی سدر بری جلیه بری بری شرطیه (س) جلیه نك تعریفی ندر
 (ج) ما یجمل طرفاها الی مفردین (س) ترکیبه تعریفی ندر
 (ج) قضیه نك ایکی طرفی مفرده منجمل اوله یعنی صورتی تغییر
 اتسک طرفین مفرد اولور (س) نه کبی (ج) زید کاتب کبی

(س) قضیه شرطیه نك تعريفی ندر (ج) مالا ینحل طرفها الى مفردین یعنی طرفین مفرده منحل اولیه ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود کبی (س) قضیه جلیه نك جزء اولنه و جزء ثانيسنه نه دیرلر (ج) جزء اولنه موضوع جزء ثانيسنه محمول دیر (س) ضرب زیدده زید موضوع در حالبوکه جزء اول دکدر (ج) تاویل ایدریز زید ضارب فی الزمان الماضي ایله بصورتده جزؤ اول زیددر (س) قضیه شرطیه نك جزؤ اولنه و جزؤ ثانيسنه نه دیرلر (ج) جزؤ اولنه مقدم جزؤ ثانيسنه تالی دیرلر (س) زید ابوه قائم كذلك الحيوان الناطق ینتقل بنقل قدمیه قضیه سی قضیه جلیه در حالبوکه طرفین مفرد دکدر (ج) بوراده مفرددن مراد بالفعل بالقوه دن اعدر هر نقدر بالفعل مفرد دکل ایسه بالقوه مفرددر (س) بالقوه مفرد دن مراد ندر (ج) مفرد ایله تعبیر ممکن اوله مثلا هذا ذك یاخود هو هو یاخود موضوع محمولدر دیرك تعبیر ممکن اوله (س) قضیه شرطیه ده بوتعبیر ممکندر مثلا هذا ملزوم لذلك کبی (ج) قضیه شرطیه ده بوتعبیر ایله نسبت شرطیه باقی قلمز (س) اجزاء قضیه قاچدر (ج) متقدمینه کوره اوجدر موضوع محمول نسبت تامه خبریه متأخرینه کوره دیردر موضوع محمول نسبت بین بین نسبت تامه خبریه (س) قضیه نسبت اعتباریله قاچدر (ج) ایکیدر بری موجب بری سالبه (س) نه وقتده موجب اولور (ج) اکر قضیه ده ایقاع ایله حکم اولنور ایسه موجب اولور زید کاتب کبی (س) نه وقتده سالبه اولور (ج) اکر قضیه ده انتزاع ایله حکم اولنور ایسه سالبه اولور زید لیس بکاتب کبی (س) موجب قاچ قسمدر (ج) ایکی قسمدر بری محصله بری معدوله (س) محصله نه وقتده اولور (ج) اکر قضیه ده حرف سلب بولمز ایسه محصله اولور (س) معدوله نه وقتده اولور (ج) اکر قضیه ده حرف سلب بولنوب او حرف سلب قضیه دن جزء واقع اولور

ایسه معدوله اولور (س) معدوله قاجدر (ج) اوچدر اکر حرف
 سلب موضوعدن جزء واقع اولور ایسه معدوله الموضوع اولور
 اللاحی جاد کبی اکر حرف سلب محمولدن جزء واقع اولور ایسه
 معدوله المحمول اولور الحی لاجداد کبی اکر حرف سلب
 موضوع ایله محمولدن جزء واقع اولور ایسه معدوله الموضوع
 والمحمول اولور اللاحی لاطالم کبی (س) قضیه موجبیه معدوله
 ایله قضیه سالبه بیننده فرق ندر (ج) قضیه سالبه ده حرف
 سلب بولنوب او حرف سلب جزء واقع اولور ایسه قضیه سالبه اولور
 اکر او حرف سلب قضیه دن جزء واقع اولور ایسه معدوله اولور (س)
 قضیه موضوع اعتبار ایله قاج قسدر (ج) اوچ قسدر یا شخصیه
 یا محصوره یا مهمله (س) قضیه شخصیه نه وقتده اولور
 (ج) اکر قضیه نك موضوعی شخص معین اولور ایسه قضیه
 شخصیه اولور قضیه شخصیه ده یا موجه اولور زید کاتب کبی
 یا سالبه اولور زید لیس بکاتب کبی (س) قضیه محصوره نه
 وقتده اولور (ج) اکر قضیه نك موضوعی کلی اولوب کیت
 افراد کلا بعضاً بیان اولور ایسه قضیه محصوره اولور (س)
 محصوره قاجدر (ج) درتدر یا موجه کله در کل انسان کاتب
 کبی یا سالبه کله در لاشی من الانسان بکاتب کبی یا موجه
 جزیه در بعض الانسان کاتب کبی یا سالبه جزیه در بعض
 الانسان لیس بکاتب کبی (س) قضیه مهمله نه وقتده اولور
 (ج) اکر قضیه نك موضوعی کلی اولوب افرادینک مقداری
 کلا بعضاً بیان اولور ایسه قضیه مهمله اولور قضیه مهمله ده
 یا موجه اولور الانسان کاتب کبی یا سالبه اولور الانسان لیس
 بکا کاتب کبی (س) مصنفک قضیه بی موضوع اعتباریه اوجه
 تقسیی باطلدر زیرا قضیه طبیعیه شامل اولور (ج) قضیه
 طبیعیه نتیجه ویرمدیکی ایچون بو علومده مستعمل دکادر (س)
 قضیه طبیعیه نك تعریفی ندر (ج) هی التی یحکم فیها علی

طبیعة الموضوع (س) نه کبی (ج) الحیوان جنس والانسان نوع کبی زیرا
 جنست ایله حیوانک نوعیت ایله انسانک طبیعتی اوزرنه حکم اولور
 (س) قضیة شرطیه قاچدر (ج) ایکیدر بری متصله بری
 منفصله (س) متصله نک تعریفی ندر (ج) هی التی یحکم
 فیها بصدق قضیة اولاً صدقها علی تقدیر صدق قضیة اخری
 قضیة شرطیه متصله ده یا موجه اولور ان کانت الشمس طالعة
 فالنهار موجود کبی یاسالبه اولور لیس ان کانت الشمس طالعة
 فاللیل موجود کبی (س) قضیة شرطیه منفصله نک تعریفی ندر
 (ج) هی التی یحکم فیها بالتنافی بین القضیتین یعنی ایکی قضیه
 بیننده تنافی ایله حکم اولنان قضیه در (س) نه کبی (ج) العدد
 اما زوج واما فرد کبی (س) متصله قاچدر (ج) ایکیدر بری
 لزومیه ان کانت الشمس طالعة فالنهار موجود کبی بری اتفاقیه
 ان کان الانسان ناطقا فالحمار ناهق کبی (س) قضیة شرطیه
 لزومیه نک تعریفی ندر (ج) هی التی حکم فیها بصدق التالی
 علی تقدیر صدق المقدم لعلاقة بينهما توجب ذلك (س)
 علاقہ قاچدر (ج) ایکیدر بری علییت بری تضایف (س) علیتک
 مثالی ندر (ج) یا مقدم تالیه علت اولور ان کانت الشمس
 طالعة فالنهار موجود کبی یا تالی مقدمه علت اولور ان کان النهار
 موجودا فالشمس طالعة کبی یا خود مقدم ایله تالی برعلتک معلولری
 اولور ان کان النهار موجودا فالارض مضيئة کبی (س)
 تضایفک مثالی ندر (ج) ان کان زیدا بالعمر فعمرابنه کبی (ج)
 قضیة شرطیه اتفاقیه بی تعریف ایت (ج) هی التی حکم فیها
 صدق التالی علی تقدیر صدق المقدم لا لعلاقة توجب ذلك ان کان
 الانسان ناطقا فالحمار ناهق کبی (س) قضیة شرطیه قضیة حلیه کبی
 شخصیه محصوره مهمله اولور می (ج) اگر حکم زمان معینده وضع معین
 وشخص معین اوزره اولوزایسه قضیه شخصیه اولور ان جاء زید
 الآن را کبا فاکرمه کبی اگر حکم جمیع اوضاع وتقادیر اوزره

اولور ایسه کلیه مسوره اولور کماکان الشمس طالعة فالنهار
 موجود کبی اگر حکم وضع غیر معین اوزره او اور ایسه جزئیة مسوره
 اولور قدیکون اذا جاء زيد فاكرمه کبی اگر حکم مطلقا اوضاع
 وازمان اوزرا اولور ایسه مهمله اولوران جاء زيد فاكرمه کبی (س)
 طبیعیه قضیه شرطیه ده بولنور می (ج) هر نقدر طبیعیه نك وجودینه
 عقلا احتمالی وار ایسه حق اولان قضیه شرطیه ده طبیعیه نك
 وجودی یوقدر (س) قضیه شرطیه منفصله قاجدر
 (ج) اوچدر یا حقیقیه در العدد اما زوج واما فرد کبی یا مانعة الجمع
 فقطدر هذا الشيء اما حجر واما شجر کبی یا مانعة الخلو فقطدر
 زيد فان يكون في البحر واما ان لا يغرقه کبی (س) قضیه
 منفصلة قاج جزء صاحبی اولور (ج) اکثر یا ایکی بعض
 کره ایکیدن زیاده جزء صاحبی اولور العدد اما زائد او ناقص
 او مساوی کبی (س) عدد زائد ناقص مساوی اولمقدن
 مرادندر (ج) عدد کسوراتی اصل عدد اوزرینه زائد ناقص
 مساوی اولمقدن (س) کسورات قاجدر (ج) طقوزدر نصف
 ثلث ربع خمس سدس سبع ثمن تسع عشر بوطقوزه کسورات تسعه تعیر
 اولنور (س) عدد زائده کبی (ج) اثنا عشر کبی (س) اثنا
 عشره ده کسورات تسعه دن نه واردر (ج) التي نصف درت
 ثلث اوچ ربع ایکی سدس مجموعی اون بشدر بو مجموع اصل
 عدد اولان اثنا عشر اوزرینه زائددر (س) عدد ناقص
 نه کبی (ج) ثمانية کبی (س) ثمانية ده کسورات تسعه دن
 نه وار (ج) درت نصف ایکی ربع بر ثمن وار بو مجموع
 اصل عدد اولان ثمانية دن ناقصدر (س) عدد مساوی
 نه کبی (ج) ستة کبی (س) ستة ده کسورات تسعه دن
 نه وار (ج) اوچ نصف ایکی ثلث بر سدس وار بو مجموع
 اصل عدد اولان ستة ده مساویدر (س)

❖ بحث التناقض ❖

(س) تناقض کیمک احکامندندر (ج) قضایا احکامندندر.

(س) تناقضی تعریف ایت (ج) اختلاف القضیتین بالایجاب
 والسلب بحيث یقتضی لذاته ان یکون احدهما صادقة والآخری
 کاذبة (س) تناقضک شرطی قاجدر (ج) شخصیه ده سکز
 محصوره ده طقوزدر موضوعه محموله زمانده مکانده اضافنده
 قوه ایله فعلده جزء ایله کلمده شرطده متحد اولمق
 زید کاتب زید لیس بکاتب کبی (س) بوشرطلردن موضوعه
 متحد اولدیغنه مثال زید کاتب عمرو لیس بکاتب کبی محموله متحد
 اولدیغنه مثال زید کاتب زید لیس بنائم کبی زمانده متحد اولدیغنه
 مثال زید نائم ای لیلایلا زید لیس بنائم ای نهارا کبی مکانده متحد اولدیغنه
 مثال زید قائم ای فی السوق زید لیس بقائم ای فی الدار کبی اضافنده
 متحد اولدیغنه مثال زید اب ای لعمر وزید لیس بأب ای لبرک کبی قوه
 ایله فعلده متحد اولدیغنه مثال الخمر مسکر فی الدن ای بالقوة الخمر
 فی الدن لیس بمسکرای بالفعل کبی جزء ایله کلمه متحد اولدیغنه
 مثال الزنجی اسود ای بعضه الزنجی لیس باسود ای کله
 کبی شرطده متحد اولدیغنه مثال الجسم مفرق للبصرای
 بشرط کونه ایض الجسم لیس بمفرق البصرای بشرط کونه
 اسود کبی (س) بوسکز شرط قنغی مذهب اوزرینه در (ج)
 منطقیوندن متقدمین مدهبی اوزرینه در اما متأخرین وحدت
 موضوع وحدت محمول شو ایکی شرط ایله اکتفا ایتدیلر
 محققیندن امام قارابی انجق وحدت نسبت حکمیه اوزرینه حصر
 ایلدی (س) قضیه محصوره ده کی اولان طقوزنجی شرط ندر
 (ج) کیت یعنی کلیت ایله جزئیتده اختلافدر (س) موجبه
 کلیه نك نقیضی ندر (ج) سالبه جزئیه در (س) سالبه جزئیه نك
 نقیضی ندر (ج) موجبه کلیه در کل انسان حیوان بعض الانسان
 لیس بحیوان کبی (س) سالبه کلیه نك نقیضی ندر (ج) موجبه
 جزئیه موجبه جزئیه نك نقیضی سالبه کلیه در لاشی من الانسان
 بحیوان بعض الانسان حیوان کبی (س) نیچون موجبه کلیه نك

نقیضی سالبه کلبه اولمایور (ج) موضوع محمولدن اعم اولدیغی
 مادهده ایکی کلبه بعض کره کاذب اولدیغندن موجبہ کلبه نك
 نقیضی سالبه کلبه اوله مز کل انسان کاتب ولاشیء من الانسان
 بکاتب کبی (س) نیچون موجبہ جزئیہ نك نقیضی سالبه جزئیہ
 اولمایور (ج) موضوع محمولدن اعم اولدیغی مادهده ایکی جزئیہ
 بعض کره صادق اولدیغندن موجبہ جزئیہ نك نقیضی سالبه
 جزئیہ اولمز بعض الانسان کاتب بعض الانسان لیس بکاتب کبی
 (س) مهمله موجبہ نك نقیضی ندر (س) سالبه کلبه در مهمله ل
 جزئیہ قوه سنده اولدیغندن ایچون الانسان کاتب لاشیء من الانسان
 بکاتب کبی (س) مهمله سالبه نك نقیضی ندر (ج) موجبہ
 کلبه در الانسان لیس بکاتب کل انسان کاتب کبی

❁ بحث العکس ❁

(س) عکس اعراب جهندن نه اولور (ج) مبتدادر خبری محذوف
 یا خبردر مبتداسی محذوف (س) عکس کیم احکامندندر (ج)
 قضایانک احکامندندر (س) عکسی تعریف ایت (ج) ان یصیر
 الموضوع محمولا والمحمول موضوعا مع بقاء السلب والایجاب بحاله
 والتصدیق والتکذیب بحاله (س) عکس فاچدر (ج) ایکیدر بری
 عکس مستوی بری عکس نقیضدر (ج) بوتعریف قنغسینک تعریفدر
 (ج) عکس مستویک تعریفدر (س) عکس نقیضک تعریفی ندر
 (ج) ان یصیر بیض الموضوع محمولا ونقیض المحمول موضوعا
 مع بقاء کیف والصدق بحاله (س) کل انسان حیوان
 عکس نقیض ایله عکسی ندر (ج) کل مالیس بیحیوان لیس
 بانسان در (س) موجبہ کلبه نك عکس مستوی ایله عکسی
 ندر (ج) موجبہ جزئیہ در کل انسان حیوان بعض حیوان
 انسان کبی (س) موجبہ جزئیہ نك عکسی ندر (ج) کندی مثالی
 موجبہ جزئیہ در بعض حیوان انسان بعض الانسان حیوان کبی
 (س) سالبه کلبه نك عکسی ندر (ج) کندی مثالی سالبه

کلیه در لاشیء من الانسان بحجر لاشیء من الحجر بانسان کبی
 (س) سالبه جزئیہ نك عکسی ندر (ج) سالبه جزئیہ نك عکسی
 لزومیتی یوقدر (س) عکسده نه کیفیتله موضوع محمول محمول
 موضوع اولور زیرا موضوعدن مراد ذات محمولدن مراد وصفدر
 ذاتک وصف ووصفک ذات اولقلغندن قلب حقایق لازم کلور
 (ج) اکر موضوع ایله محمولک ذاتی تبدیل اولنور ایسه بو سؤال
 وارد اولور بوراده تبدیل اولان عنواندر ذات کلدر بو سؤال وارد اولور
 (س) بو عکس مستوینک تعریفی افرادی جامع کلدر زیرا شرطیه نك
 عکسنه شامل اولیور حالبوکه معرفده داخلدر (ج) و تعریفدن
 مراد جلیده نك عکسنک تعریفدر شرطیه نك عکسی جلیده
 مقایسه ایله ترك اولندی یا خود مطلقا عکسنک تعریفدر موضوع
 ایله محمول حقیقی حکمدن اعم اوزره جل اولنور بو صورتده شرطیه نك
 عکسنه دخی شامل اولور (س) قضایانک عکسنی اثباتده قاج طریق
 وارد (ج) اوج طریق وارد اولکیسی افتراض ایکنجیسی خلف
 اوچنجیسی عکس طریقدر (س) افتراض طریق نصل اولور
 (ج) ذات موضوعی شیئی معین فرض ایدوب اوزرینه برکره
 وصف محمول موضوع برکره وصف محمول جل اولندیغی وقتده شکل
 ثالث صورتی اوزرینه ایکی مقدمه حاصل اولوب مطلوبی نتیجه
 ویرر (س) خلق طریق نصل اولور (ج) عکسنک نقیضی اصله
 ضم ایله محالی نتیجه ویرر (س) عکس طریق نصل اولور (ج)
 عکسک نقیضی عکس ایله اصله منافی اولان شیء حاصل اولور

* بحث القیاس *

(س) قیاس لغتده نیه دیرلر (ج) تقدیر شیء علی مثال شیء آخر (س)
 اصطلاح منطقده نیه دیرلر (ج) قول مولف من اقوال متی سلتم لازم
 عنها لذاتها قول آخر (س) قیاس قاج قسمدر (ج) ایکی
 قسمدر بری افترائی بری استثنائی (س) قیاس افترائی تعریف
 ایت (ج) مالا یكون عين النتيجة او نقیضها مذکور فی القیاس

بالفعل یعنی نتیجہ نك عینی یا خود نقيضی قیاسك ایچندہ بالفعل
 مذکور اولماز ایسه قیاس اقترانی اولور كل جسم مؤلف و كل
 مؤلف محدث فكل جسم محدث كبی (س) قیاس استثنائی
 تعریف ایت (ج) مالا یكون عين النتيجة او نقيضها مذکور
 فی القیاس بالفعل یعنی نتیجہ نك عینی یا خود نقيضی قیاسك ایچندہ
 بالفعل مذکور اولور ایسه قیاس استثنائی اولور (س) قیاس
 استثنائیدہ نتیجہ نك عینی یا خود نقيضی بالفعل مذکور اولنجہ قیاس
 تعریفی قیاس استثنائیدہ شامل اولیور زیرا نتیجہ نك عینی یا خود
 نقيضی قول آخر اولماز (ج) قیاس استثنائیدہ مقدم ایله تالیدن
 مركب اولان مجموع شرطیه كلدر نتیجہ جزئدر جزء كله
 مغایردر مغایر اولنجہ نتیجہ قول آخر اولور جواب آخر بو قیاسده
 اولان نتیجہ قول آخردر قیاسك ایچندہ مذکور اولان شیئہ
 مغایردر زیرا نتیجده حکم وار قیاسك ایچندہ مذکور اولان
 شیئده حکم یوقدر بو تقدیرجه قول آخر اولور بو سؤال وارد
 اولماز (س) بو تعریفدن مستفاد اولان قیاس قاچ قسمدر
 (ج) ایکی قسمدر بری استثناء مستقیم بری استثناء غیر مستقیم
 (س) قیاس استثنائی مستقیم نه وقتده اولور (ج) اكر نتیجہ نك
 عینی قیاسك ایچندہ بالفعل مذکور اولور ایسه قیاس استثنائی
 مستقیم اولور ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجود لكن الشمس
 طالعة فالنهار موجود كبی (س) بو قیاسده اولان مقدمه اولی
 یعنی ان كانت الشمس طالعة فالنهار موجودینه نه دیرلر (س)
 صغری دخی مقدمه شرطیه دیرلر (س) مقدمه ثانیسه یعنی
 لكن الشمس طالعة نه دیرلر (ج) کبری دخی مقدمه واضعه دیرلر
 (س) مقدمه واضعه نه وقتده اولور (ج) اكر مقدمك عینی استثنا
 اولور ایسه مقدمه واضعه اولور (س) فالنهار موجودینه نه دیرلر
 (ج) نتیجہ دیرلر (س) قیاس استثنائی غیر مستقیم نه وقتده
 اولور (ج) اكر نتیجہ نك نقيضی قیاسك ایچندہ بالفعل مذکور

اولور ایسه قیاس استثنائی غیر مستقیم اولور ان کانت الشمس
 طالعۃ فالنهار موجود لکن النهار لیس بموجود فالشمس لیست
 بطالعة کبی (س) مقدمه اولی یہ نہ دیرلر (ج) صغری دخی
 مقدمه شرطیہ دیرلر (س) مقدمه ثانیہ نہ دیرلر (ج) کبری دخی
 مقدمه رافعہ دیرلر (س) مقدمه رافعہ نہ وقتدہ اولور (ج)
 اکر تالینک نقیضی استثنا اولور ایسه مقدمه رافعہ اولور
 (س) فالشمس بطالعة قضیہ سنہ نہ دیرلر (ج) نتیجہ درودخی
 قیاسک مقدمہ لری بیندہ تکرار ایده نہ حد اوسط مطلوبک موضوعہ
 حد اصغر مجموعہ حد اکبر کندندہ حد اکبر بولنان مقدمہ یہ کبر اکندندہ حد
 اصغر بولنان مقدمہ یہ صغری دخی صغری ایلہ کبرادن حاصل اولان ہیثتہ
 شکل دیرلر (س) اشکال قاچدر (ج) درتدر اول ثانی ثالث رابع
 (س) شکل اول نہ وقتدہ اولور (ج) اکر حد اوسط صغراہ
 محمول کبرادہ موضوع اولور ایسه شکل اول اولور العالم حادث
 لانہ متغیر وکل متغیر حادث فالعالم حادث کبی (س) شکل ثانی
 نہ وقتدہ اولور (س) اکر حد اوسط صغراہ کبرادہ محمول
 اولور ایسه شکل ثانی اولور کل انسان حیوان ولاشیء من الحجر
 بحیوان فلاشیء من الانسان بحجر کبی (س) شکل ثالث نہ وقتدہ
 اولور (ج) اکر حد اوسط صغراہ کبرادہ موضوع اولور ایسه
 شکل ثالث اولور کل انسان حیوان وکل انسان ناطق فبعض
 الحيوان ناطق کبی (س) شکل رابع نہ وقتدہ اولور (ج)
 اکر حد اوسط صغراہ کبرادہ محمول اولور ایسه شکل رابع
 اولور کل انسان حیوان وکل ناطق انسان فبعض الحيوان ناطق
 کبی اشکال اربعہ بی شوییت جمع ایدر ❖ بیت ❖ جل صغری وضع
 کبرای شکل اول شانیدر ❖ وضع صغری جل کبراشکل رابع شانیدر ❖ معہما
 وضع اولور ایسه شکل ثالث شانیدر ❖ معہما جل اولور ایسه بیلکہ آئی
 ثانیدر (س) مقدمہ قاچدر (ج) ایکیدر بری ماجعلت جزء قیاس او حجة
 بری قضیہ یتوقف علیہا صحۃ الدلیل (س) بورادہ مراد فغنی